

Situació d'aprenentatge¹

Tot i que es proposa un model concret, aquest és un exemple més de l'estructura i els components que pot tenir una planificació a l'educació infantil. Cada escola bressol o escola pot consensuar el seu propi model, decidint quin s'ajusta millor a les seves necessitats de planificació.

Títol	Quan som a taula
Nivell educatiu / internivell	Infants d'1-2 anys

¹ Les situacions d'aprenentatge són experiències que viuen els infants i que l'equip educatiu utilitza per desenvolupar aprenentatges. Es donen en un context concret i plantegen un repte, pregunta o problema, en sentit ampli, als quals cal donar resposta i sobre els quals intervé l'infant. Estan orientades al desenvolupament de les competències específiques.

DESCRIPCIÓ (context + repte)

Per què aquesta situació d'aprenentatge? Està relacionada amb alguna altra? Quin és el context?² Quin repte planteja?³

Context

L'equip educatiu del grup d'1 a 2 anys ha de preveure com s'organitzarà l'estona del dinar del grup atenent els diferents moments maduratius dels infants. Una planificació que està oberta a canvis a mesura que els infants vagin adquirint noves habilitats i progressant en la seva autonomia.

A l'inici de curs, i un cop fetes les entrevistes inicials, les famílies ens traslladen en quin moment evolutiu estan els seus fills i filles respecte a l'alimentació. Alguns infants continuen escolaritzats des del curs passat. Al grup hi ha 3 infants que necessiten acompanyament a falda, 4 que es mostren força autònoms i 6 que són autònoms per estar a taula.

La persona educadora observa els tarannàs, preferències i gustos de cada infant del grup amb relació als àpats durant els primers dies de curs. Arran d'aquestes observacions, detecta la necessitat de reajustar els moments dels àpats per convertir-los en estones organitzades i agradables per esdevenir moments de benestar. Això planteja diferents maneres d'acompanyar els àpats: a la falda i a taula.

Es va configurant en equip com s'acompanyarà l'estona dels àpats del grup, les condicions i els recursos necessaris, quin material és més o menys adient i si és coherent amb el model educatiu del centre.

Aquest plantejament de l'estona del dinar no es pot entendre separat del projecte educatiu de centre, en què el joc autònom és el pilar.

El **repte** que planteja aquesta situació d'aprenentatge als infants és **associar l'estona dels àpats a un moment de gaudi, relació i socialització**, entenent aquest temps com un punt de trobada en què cada infant pugui assolir al seu ritme petites fites com ara: familiaritzar-se amb els estris de menjar, assolir una autonomia progressiva en les diferents accions i establir unes relacions socials positives en un ambient de seguretat i benestar.

² Context: conjunt de circumstàncies que expliquen un esdeveniment o una situació i que envolten un individu, un col·lectiu o una comunitat, etc.

³ Un repte és un desafiament que sorgeix d'un interès plantejat pels infants, una pregunta, un problema, l'observació d'un fenomen, una informació o una problemàtica de l'entorn proper o de la societat que els cridi l'atenció, una recerca, un encàrrec, un projecte, una necessitat plantejada per un agent extern al grup..., situat en un context. Resoldre'l implica mobilitzar sabers i connectar accions a partir de les quals es desenvolupen capacitats personals.

OBJECTIUS D'APRENTATGE I CRITERIS D'AVUACIÓ

Objectius d'aprenentatge⁴ Què volem que aprenguin els infants i per a què? Què esperem aconseguir amb aquesta situació? CAPACITAT + SABER + FINALITAT	Criteris d'avaluació Com sabem que ho han après? ACCIÓ + SABER + CONDICIONS
1. Participar progressivament en l'estona dels àpats per ser cada cop més autònom/a	1.1. Explorar els aliments, l'ús dels coberts i els estris (got, cullera, forquilla, etc.) durant els àpats, tant en els moments en què necessita que la persona adulta l'ajudi a alimentar-se com en els moments d'autonomia. 1.2. Fer arribar els aliments a la boca i intentar menjar-los, a la falda o a taula.
2. Progressar en el procés d'autonomia per mostrar-se cada cop més independent en l'estona dels àpats	2.1. Mostrar preferències per aliments i ser capaç de triar entre opcions simples en moments de menjar. 2.2. Millorar en la seva higiene personal per sentir-se net/a abans, durant i després.
3. Expressar sensacions de gana, set, plaer o desplaer o emocions que viu durant els moments dels àpats per poder comunicar-se i fer-se entendre	3.1. Manifestar mitjançant gestos, expressions facials o corporals o sons estats com gana, set, plaer o desplaer durant els àpats. 3.2. Comunicar-se amb la persona adulta i altres infants mitjançant senyals no verbals com somriures, expressions facials, gestos, plors, grinyols... durant l'estona dels àpats.
4. Entendre els missatges que rep de la persona adulta i dels altres infants per mantenir-hi una comunicació	4.1. Mostrar la capacitat de reconèixer indicacions simples de la persona adulta o instruccions senzilles durant moments de comunicació. 4.2. Utilitzar gestos, expressions facials o altres senyals per mostrar que ha entès la intenció comunicativa de la persona adulta i dels altres.

⁴ Les competències específiques estan formulades de manera general i convé concretar-les per definir quins seran els aprenentatges que s'adquiriran amb la realització de la situació d'aprenentatge.

<p>5. Anticipar els diferents moments i seqüències de l'estona dels àpats per anar guanyant seguretat i confiança</p>	<p>5.1. Reconèixer les rutines associades als àpats, com ara la preparació, el moment de seure a taula i el moment de netejar-se després de menjar.</p> <p>5.2. Avançar-se a la seqüència d'accions relacionades amb els àpats, com ara agafar una cullera quan veu que es prepara l'aliment o preparar-se per a l'hora del dinar quan nota que s'està aproximant.</p> <p>5.3. Comunicar les seves necessitats relacionades amb els àpats, com ara indicar que té gana o set, de manera prèvia a l'inici de l'àpat.</p>
<p>6. Reconèixer progressivament les normes socials relatives als moments dels àpats per gaudir d'una bona convivència</p>	<p>6.1. Comprendre algunes de les normes socials bàsiques relacionades amb els àpats, com ara seure a taula i utilitzar els estris de manera adequada.</p> <p>6.2. Seguir la seqüència dels àpats, com ara rentar-se les mans abans de menjar o recollir després d'acabar.</p>
<p>7. Establir relacions afectives positives que generin benestar emocional per sentir-se inclòs/osa dins el grup al qual pertany</p>	<p>7.1. Relacionar-se amb altres nens i nenes durant els àpats, compartir, esperar el seu torn i participar en activitats socials relacionades amb l'alimentació.</p> <p>7.2. Adaptar-se a canvis en la dinàmica del grup durant els àpats.</p>
<p>8. Gaudir i mostrar curiositat per gustos i textures noves per descobrir diferents qualitats sensorials</p>	<p>8.1. Explorar noves textures i gustos mitjançant el tacte o la boca.</p> <p>8.2. Mostrar plaer o desplaer emprant expressions facials, sorolls o reaccions físiques quan tasta nous aliments.</p> <p>8.3. Mostrar tolerància a la diversitat de textures i gustos habitualment.</p> <p>8.4. Tenir curiositat i ganes de descobrir aliments nous i les seves característiques sensorials.</p>

SABERS⁵

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge es mobilitzen els sabers següents:

Saber
<p><i>Cos, moviment i autonomia</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Curiositat i interès en l'exploració sensoriomotriu i en les habilitats manipulatives necessàries.- Adquisició d'una progressiva autonomia en situacions quotidianes. <p><i>Desenvolupament de l'afectivitat</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Vivència i expressió d'emocions, sentiments i sensacions.- Disposició per establir relacions afectives positives amb els altres infants i amb les persones adultes amb qui comparteix situacions i activitats quotidianament.- Vivència i expressió de les pròpies necessitats, preferències i interessos.- Col·laboració i ajuda mútua en diferents contextos i moments de la vida quotidiana.
<p><i>Orientació en l'espai i l'organització del temps</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Orientació en les seqüències temporals en què s'organitza la vida diària.- Iniciació en l'ús de termes relatius a l'espai (aquí, allà, dins, fora, etc.). <p><i>Hàbits de vida saludable per a l'autocura i la cura de l'entorn</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Identificació i manifestació de les pròpies necessitats fisiològiques.- Participació en les accions quotidianes d'alimentació, higiene personal i descans.- Participació en hàbits sostenibles relacionats amb el benestar corporal, la higiene i la salut.
<p><i>Intenció i elements de la interacció comunicativa</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Desig de comunicar-se com a base de l'intercanvi comunicatiu. <p><i>Comunicació oral. Expressió, comprensió i diàleg</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Expressió de necessitats, sentiments i idees mitjançant la llengua oral.
<p><i>Diàleg corporal amb l'entorn. Exploració d'objectes i materials</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Reconeixement progressiu de les primeres nocions quantitatives en situacions quotidianes

⁵ Aquests sabers poden ser els mateixos que els referenciats al [Decret 21/2023, de 7 de febrer](#), d'educació infantil, i que estan organitzats per blocs. També es poden concretar o afegir nous sabers que responen al context proper de l'infant.

La vida amb els altres

- Transició progressiva del grup familiar al grup social.
- Adquisició progressiva d'habilitats socials que facilitin la integració en els diferents grups en els quals participa.

DESENVOLUPAMENT DE LA SITUACIÓ D'APRENTATGE

Quines són les principals decisions respecte a les estratègies metodològiques que es preveuen utilitzar? Quins tipus d'agrupament realitzarem?

A l'hora de planificar l'estona dels àpats, s'ha de considerar el moment evolutiu en què es troba cada infant, el moment vital quan arriba a l'escola i la seguretat que mostra en aquestes situacions de vida quotidiana. Donar valor a l'estona dels àpats com a moment educatiu es traduirà en una bona planificació i organització per generar un espai i un temps de benestar. Un moment educatiu en què l'oportunitat de crear un vincle de qualitat entre la persona adulta i l'infant i entre infants esdevindrà un repte a assolir.

A l'estona dels àpats hi haurà, com a mínim, dues persones educadores. Cada una d'elles acompanya sempre els mateixos infants, sigui a taula o a la falda per anar acompanyant els diferents processos. Cal vetllar també per un cert ritme grupal i alhora ser flexibles en els agrupaments, sense que això vulgui dir que tots fan el mateix en el mateix moment. S'ha de respectar l'apetència, els gustos envers les textures, les quantitats... Escoltar també les manifestacions dels infants i respectar quan no en vol més o no li agrada.

És necessari crear un clima tranquil i relaxat per gaudir de l'àpat, evitant les esperes innecessàries. Menjar en espais confortables i coneguts, utilitzar un mobiliari ergonòmic i material adient a les característiques i processos d'autonomia de tots els infants del grup, evitar el soroll excessiu i les presses durant el procés. Els espais d'alimentació proporcionen també espais de relació amb la persona adulta referent i amb altres infants, que faciliten vincles en un espai de benestar físic. Les relacions socials s'enforteixen i es generen moments de respecte, de conversa, de complicitat...

Tenint en compte això, es planifica un **procés d'alimentació de la falda a taula** amb aquests criteris:

- Respectar i acollir el punt de partida de cadascun dels infants, fent una transició còmoda de l'àmbit familiar a l'escola.
- Respectar les necessitats de descans dels infants d'aquesta edat (migdiades de mig matí).
- Organitzar el procés relacionat amb l'alimentació de manera estable: regularitat en les diverses seqüències i situacions que es repeteixen cada dia, de manera que els infants les tinguin clares, ja que els dona seguretat i ofereix oportunitats per anar assolint autonomia.
- Reduir el temps d'espera llarg entre plat i plat.
- Planificar com s'organitzarà l'estona dels àpats amb infants que mengen a falda i altres que mengen a taula baixeta.

- Fomentar una actitud positiva envers el menjar i promoure la col·laboració i participació dels infants en el procés.
- Establir uns canals de comunicació amb les famílies per compartir els processos i reptes dels seus fills i filles.

L'**avaluació** de la situació d'aprenentatge es basa en l'**observació dels processos dels infants**, d'alguns dels criteris que defineixen la proposta i de la **documentació pedagògica**. Cal anar documentant els canvis que es produeixen: posició del cos, interès per l'aliment, gaudi en l'estona de l'alimentació, reconeixement de les seves necessitats, ús dels diferents estris, reconeixement dels aliments, reconeixement de la temperatura de l'àpat...

- Que l'infant es vulgui alimentar de manera activa, relaxant i plaent.
- Que sigui una estona distesa per a l'infant que menja, per a la resta d'infants que no mengen i per a les educadores.
- Que sigui un moment privilegiat per al vincle des del benestar i la satisfacció pròpia de l'infant.
- Que l'infant vagi assolint diferents reptes: menjar sol, tastar nous aliments, conviure en grup...

PROPOSTES D'APRENTATGE I D'AVUACIÓ

Proposta	Descripció de la proposta d'aprenentatge i d'avaluació
<p>COMPARTIM EL QUE APRENEM</p> <p><i>Quin és el punt de partida del grup? Exploració, descoberta, manipulació...</i></p>	<p><i>L'infant i el moment de menjar</i></p> <p>Cada infant del grup parteix d'un punt de partida diferent. L'infant, durant tot el curs, però especialment durant el procés de familiarització, es dona a conèixer: mostra les seves necessitats, manifesta les seves preferències i expressa el seu tarannà.</p> <p>Les persones educadores que acompanyen aquest moment estan atentes, receptives i disponibles i, d'acord amb la informació que han recollit de les entrevistes i de l'observació sistemàtica de cada infant, planifiquen, organitzen i modifiquen aquest moment social en funció de la individualitat de cada nen i nena.</p> <p><i>L'infant i els altres durant els àpats</i></p> <p>Tot i el fet que cada infant requereix un tracte personalitzat i individualitzat, és cert que el moment dels àpats és de naturalesa social. En un mateix espai i temps tot el grup conviu fent una mateixa activitat: menjar. Potser no alhora, potser no de la mateixa manera, però sí sota un mateix sostre.</p> <p>Aquesta realitat implica establir accions que es repeteixen cada dia en l'abans, el durant i el després: rentar les mans, agafar el pitet, preparar-se per dinar, etc. L'infant és cada vegada més protagonista d'aquest procés. A mesura que el va coneixent, el pot anticipar i pot participar-hi de manera més activa i autònoma amb el pas dels dies.</p> <p>Els infants participaran en aquest procés en funció del seu ritme d'alimentació i del seu punt de partida d'origen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Infants a falda• Infants en petit grup <p>Amb el pas dels dies, cal fixar els criteris de valoració per anar fent la transició de la individualitat al petit grup perquè, en la mesura de les possibilitats de cadascú, tots els infants avancin cap a l'autonomia durant l'estona dels àpats.</p> <p><i>Les transicions</i></p> <p>L'infant, en funció de la seva autonomia i ritme d'alimentació, acabarà l'estona de l'àpat abans o després. Les persones educadores han de preveure, anticipar i organitzar què pot fer durant les transicions i les estones d'espera (inclús per als infants que no dinen a l'escola bressol).</p>

	<p>L'infant, gràcies a la seqüència d'accions que es repeteixen durant l'estona dels àpats, coneix les seves opcions i se li ofereix l'oportunitat de decidir què vol fer durant les transicions:</p> <ul style="list-style-type: none">• Propostes de joc• Espai de relaxació <p>Perquè l'infant pugui triar si vol jugar una estona mentre s'espera, les persones educadores han de preveure un espai de joc adequat amb unes propostes pensades perquè aquells infants que ja han acabat puguin jugar i posar en marxa la seva capacitat de descoberta, observació, experimentació o manipulació.</p> <p>També cal tenir en compte la necessitat del descans dels infants d'1-2 anys i oferir-los la possibilitat de gaudir d'un racó de calma, o espai de relaxació, perquè puguin anar afluixant el cos, reduint estímuls i abaixant pulsacions.</p>
<p>APRENEM</p> <p><i>Quines oportunitats s'ofereixen a l'infant? Mentre aprenem, anem fent conscients els infants que estem aprenent</i></p>	<p><i>Seure a falda</i></p> <p>L'infant, quan és a la falda, esdevé un subjecte actiu, participatiu i protagonista del moment. En aquesta posició l'infant adopta una bona postura i busca la seva comoditat. També indica a la persona adulta que l'acompanya si vol agafar el plat, el got o la segona cullera per iniciar-se en el seu ús. En tot moment l'infant es comunica amb la persona educadora i mostra quin és el seu ritme d'ingesta i la quantitat de gana que té.</p> <p>Paral·lelament, el vincle entre l'infant i la persona adulta va enfortint-se amb el pas dels dies, com també la confiança mútua que es va generant entre ells i elles.</p> <p><i>Seure a taula</i></p> <p>De manera progressiva, l'infant mostra cada vegada més interès per menjar tot sol. Quan les persones educadores valoren que l'infant se sent preparat per separar-se físicament de la persona educadora, el conviden a passar de la falda a la taula.</p> <p>Quan és a taula, l'infant maneja els diferents estris (coberts, plat o bol, got, tovalló, pitet...) de manera cada vegada més precisa i segura. També se'u i s'aixeca de la <i>cadireta tres posicions</i> de manera autònoma. Durant l'àpat, l'infant comparteix taula amb la persona educadora i dos infants més, com a màxim. En aquest espai té l'oportunitat de desenvolupar les seves habilitats socials i relacionals, així com les seves preferències i gustos envers els diferents aliments del menú.</p>

<p>APLIQUEM EL QUE HEM APRÈS</p> <p><i>Què hem après? Per a què ens serveix o ens pot servir el que hem après? Per què és útil el que aprenem?</i></p>	<p><i>Bon profit!</i></p> <p>L'infant que ha tingut l'oportunitat de fer un procés adequat a les seves característiques vitals (primer falda i després taula, per exemple) comença a prendre consciència del que implica l'alimentació.</p> <p>En primer lloc, cada vegada que viu l'estona dels àpats pot reconèixer la seva necessitat fisiològica ("tinc gana") i apreciar el valor de l'aliment com a font de salut. En segon lloc, pot gaudir del procés d'autonomia que realitza envers l'alimentació i la seva ingesta, i finalment, pot reforçar el vincle que es genera amb les persones adultes de referència i els altres infants.</p> <p>En conjunt, l'infant rep una atenció individualitzada en un entorn col·lectiu, és acompanyat amb cura en un procés d'autonomia complex i té l'oportunitat de jugar de manera autònoma i en grup petit mentre els seus companys i companyes mengen.</p> <p>Guia de fites que, de mica en mica, va aplicant l'infant al llarg del curs:</p> <p>L'aliment com a necessitat fisiològica:</p> <ul style="list-style-type: none">● Coneixement del seu cos i les seves necessitats fisiològiques.● Coneixement dels senyals que ofereix el seu cos i com cobrir-los per sentir satisfacció (sensació de gana).● Reconeixement de la quantitat real d'aliment que necessita per sentir-se satisfet/a. <p>Relació amb l'aliment:</p> <ul style="list-style-type: none">● Reconeixement dels diferents aliments que se li ofereixen.● Motivació per tastar nous aliments i noves textures.● Gaudi de l'estona de l'alimentació, separant-lo del gust per l'aliment i relacionant-lo amb el vincle que ha generat amb l'estona dels àpats. <p>Procés d'autonomia amb relació a:</p> <ul style="list-style-type: none">● Els estris que utilitza: cullera, got, pitet, plat o bol, tovalló...● La ingesta d'aliments: col·laboració i/o participació.● El procés d'entaular-se i aixecar-se.● La higiene: rentar-se i eixugar-se les mans i la cara, netejar-se mentre menja o demanar estar net, que l'aliment que ingereix no caigui. <p>El cos i el seu moviment:</p> <ul style="list-style-type: none">● Adequació del seu procés de moviment amb la ingesta de l'aliment: seient a la falda o a la cadira.● Coordinació de l'ull i la mà en l'ús dels estris.
---	---

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS⁶

- Metodologies que possibiliten les formes flexibles de planificació.
- Agrupament flexible dels infants.
- Docència compartida.
- Ús d'un llenguatge ric, inclusiu i adequat a l'edat dels infants.
- Gestió flexible del temps, els espais i els materials.
- Material i espais adaptats a les característiques físiques i de coordinació oculomanejadora dels infants.
- Organització flexible de l'espai.
- Mobiliari adaptat a les necessitats posturals dels infants.
- Respecte als diferents ritmes i moments evolutius dels infants.
- Ajuda i suport en cas de demanda o necessitat (explícita o implícita).
- Participació de les famílies.
- Educació emocional.
- Prevenció de situacions de conflicte.

MESURES I SUPORTS ADDITIONALS⁷ O INTENSIVS⁸

Quines mesures o suports addicionals o intensius es proposen per a cadascun dels alumnes següents:

Alumne/a	Mesura i suport addicional o intensiu

⁶ Les mesures i els suports universals són els que s'adrecen a tot l'alumnat. Han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar a alumnes i docents estratègies per minimitzar les barreres d'accés a l'aprenentatge i a la participació que es troben a l'entorn, i garantir la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

⁷ Les mesures i els suports addicionals s'adrecen a alguns alumnes. Permeten ajustar la resposta educativa de manera flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar.

⁸ Les mesures i els suports intensius són específics per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de manera extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA:

- David, M i Appell G. *Lóczy, una insólita atención personal*. Ed. Octaedro. Col. "Temas de Infancia". Barcelona, 2010.
- Majoros, M; Tardos, A; Falk, J. *Menjar*. Ed. Octaedro. Col. "Padres". Barcelona, 2002.
- González, C. *Mi niño no me come*. Ed. Temas de Hoy. Madrid, 2010.
- Jové, R. *La crianza feliz*. Ed. La Esfera de los Libros. Madrid, 2011.
- EBM Bellmunt i EBM Sant Genís. "Escola 0-3. Una mirada a l'estona dels àpats". Associació de Mestres Rosa Sensat. Barcelona, 2019.
<https://www.rosasensat.org/revista/infancia-228-4/escola-0-3-una-mirada-a-lestona-dels-apats>
- Vilaró, A. "Escola 0-3. Una mirada a l'estona de dinar". Associació de Mestres Rosa Sensat. Barcelona, 2021.
<https://www.rosasensat.org/revista/infancia-238/escola-0-3-una-mirada-a-lestona-de-dinar>
- Majoros, M; Tardos, A; Falk, J. "Consells sobre el menjar". Revista *Infància*. Barcelona, 2001.
- Cartró, C. "Els àpats". Revista *Guix d'Infantil*. Barcelona, 2010.
- Tardos, A; Dehelan, E i Szeredi, L. "Formació dels hàbits dels infants per mitjà de l'actitud dels educadors". Revista *Infància*. Barcelona, 1986.
- Pañella, N i Gutiérrez, C. "L'alimentació en el primer any de vida". Revista *Infància*. Barcelona, 2009.
- Canals, R i Pich, J. "El desenvolupament del gust, dels 0 als 6 anys". Revista *Infància*. Barcelona, 1998.
- Ritscher, P. "Menjar al detall". Barcelona. Revista *Infància*. Barcelona, 2010.
- Agència de Salut Pública de Catalunya. "Alimentació saludable en la primera infància". 2022.
https://salutpublica.gencat.cat/ca/ambits/promocio_salut/alimentacio_saludable/primer-infancia
- Agència de Salut Pública de Catalunya. "Acompanyar els àpats dels infants". 2016.
https://scientiasalut.gencat.cat/bitstream/handle/11351/1986/acompanyar_apats_infants_2016_ca.pdf?sequence=1&isAllowed=y